

Veselin Vukotić

Evropa: logika države ili tržišta?

Kada ne znate gdje idete, tamo i stižete!

Zašto su neki vrlo verbalni borci za ulazak Crne Gore u Evropsku uniju počeli da javno ispoljavaju nezadovoljstvo i ljutnju na Evropsku uniju, na čelnike Evropske unije i na čelnike Evropske komisije u Crnoj Gori? Isto pitanje važi i za one iz administracije, koji svoje iznenadno nezadovoljstvo sve više izražavaju gundanjem protiv prakse i procedura EU. Zašto gube strpljenje? Šta ih je to iznenadilo? Postavlja se normalno pitanje šta su od svoje „velike borbe za Evropsku uniju očekivali i šta očekuju“. Šta je u međuvremenu presahlo: novac ili nada, te su postali uzdržani prema EU i njenim čelnicima?

Nisam iznenađen! Kada ne znate gdje idete, tamo i stignete! Stoga me neće iznenaditi ono što slijedi: najveće razočarenje Evropskom unijom će biti iz krugova koji se danas zaklinju u EU! Sve dok su na području tzv. crno-bijele ideologije („za i protiv EU“), verbalne hrabrosti i „proizvodnje neprijatelja po svaku cijenu“, oni javno i tajno, svjesno „kreiraju“ svoje ogromne zasluge u slamanju otpora „protivnika EU u Crnoj Gori“, a zasluge treba naplatiti!

Naravno, protivnici su oni koji su isticali i ističu da ulazak u EU nije **CILJ SAM PO SEBI** već **SREDSTVO** da ljudi u Crnoj Gori bolje žive i dobiju šansu za razvoj; oni koji su upozoravali da EU nije komandno-ideološka organizacija (kao npr. Kominternu) koja, između ostalog postavlja vlast u članicama EU shodno zaslugama u borbi protiv „euroskepticizma“! Stare evropske demokratije su svjesne da bi narušavanje principa demokratije (legitimna vlast većine na određenom području) bio put nestanka EU!

Zbog ovakvog našeg pristupa EU prva Vlada u suverenoj Crnoj Gori – Vlada Željka Šturanovića je sa ohološću i bez objašnjenja odbacila vizionarsko-razvojni dokument – Agendu ekonomskih reformi. Bilo je važnije dodvoriti se nekom stranom aparatčiku, nego razvijati ideju na kojoj je nastala ekonomska, razvojna i politička suverenost Crne Gore. Posljedice po ekonomiju te udvaračke suludosti svakodnevno postaju sve očiglednije.

Ako neko misli i želi da se od Evrope može napraviti nadnacionalna, supra-centralistička država – ta ideja je osuđena na propast. Odnosno, ako logika klasične nacionalne države (zatovren sistem, visoke carine, ogromna administracija, upravljanje direktivama, a ne pravilima,...) bude idejna putanja EU teško da će ova ideja imati perspektivu. Poruke iz evropske prošlosti su jasne. Kad god je Evropa pokušala da se ujedini na principima nekog centralizovanog carstva ili države, to je propalo. Najdugovječnije je bilo Rimsko carstvo (Italija), potom Vikinzi (Skandinavija) i mnogo kraće Napoleon (Francuska) i tragično Hitler (Njemačka).

Šta će se dešavati u narednih 50-100 godina? Da li crnogorski pobornici makro-državne administracije „države blagostanja“ stvarno misle da će veliki porezi i velika socijalna davanja biti mogući u vremenu dolaska na scenu novih zajednica (ne država!), kao što su Kina, Indija, Rusija, Brazil (preko 3 milijarde ljudi)...? Kako izdržati konkurenciju te nove nadiruće ekonomske sile, gdje su mnogi socijalni troškovi niži, administracija relativno mala, stanovništvo mlađe i sl. Da li je odgovor u senilnoj državi-dadilji?! Za mene nije!

Razlika između tzv. euroskeptika (skeptik – kritičan, racionalan, promišljen odnos prema stvarnosti) u Crnoj Gori i tzv. eurolavera (eng. lover – zaslijepljen ljubavlju, sužena svijest) je u tome što eurolaver misli da je problem koji se rješava u Crnoj Gori: „Ući ili ne ući u EU“, a kad uđete sve vam je dato (U EU kolači vise o drači)! Nas, koji smo proizvedeni u tzv. euroskeptike ne interesuje pitanje da li ili ne ući u EU! Tu nema izbora! Ući moramo! I trebamo!

Ali, kada uđemo u EU – **POČINJE IZBOR!** Nastaju šanse! Mi se koncentrišemo na pitanje: kako te šanse iskoristiti?! Tamo nije ništa unaprijed dato i zagarantovano! Za sve se morate boriti! Gdje? **NA TRŽIŠTU EVROPE!** Nije problem da li prvak Crne Gore u fudbalu treba ili ne treba da učestvuje u Evropskoj ligi šampiona. Ali, niko neće propustiti Budućnost, Sutjesku, Zetu, Mogren, Grbalj u drugo kolo Evropske lige zbog zasluga „u borbi protiv protivnika EU“! Fudbalski teren je tržište! Ako neko misli da će evropska socijalna država, preko sudije, pomoći nekom timu iz Crne Gore koji javno izgara za EU – to je infantilna priča! A ovoga na javnoj sceni u Crnoj Gori ima previše!... Udvaranja i zakletvi do gubljenja ličnog i nacionalnog dostojanstva!

Da naši eurolaveri možda ne misle da Beograd zamijene Briselom?! Da se umjesto sredstava Fonda za nerazvijene iz Beograda (SFRJ) sada koriste fondovi za nerazvijene iz Brisela? Možda i Brisel ima svoje Dedinje! Zar mnogi ne misle i ne očekuju da će skandinavski ribar, francuski vinogradar, njemački industrijalac,... plaćati veći porez da bi zaslužni crnogorski eurolaveri dobijali donacije iz Brisela!... Što se prije napusti ova logika – to bolje za naš razvoj u EU!

Evropska unija (kako se danas zove, a kroz 20-30 godina možda će se zvati drugačije) se mora posmatrati kao organizacioni oblik **ideje globalizacije** u današnjim uslovima - ideja globalizacije na datom prostoru i u datom vijeku! Sa tog stanovišta meni je EU velika **civilizacijska ideja!** To je ideja sprovođenja ideje globalizacije u koju ja vjerujem! Ali, u suštini ideje globalizacije nije **DRŽAVA** i državne donacije već **LOGIKA TRŽIŠTA:** teži da budeš najbolji u globalnim (svjetskim) razmjerama! Evropsko tržište je veliki podstrek! Evropska kultura, duh, pravni i institucionalni sistem je naš veliki izazov! Za to nije dovoljna samo administrativna priprema! Naglasak je na nauci, znanju, kvalitetu, efikasnosti, dobrim proizvodima i uslugama. Sve što radim, radim da budem dio tog tržišta, da imam proizvod koji ima tražnju u EU! Zato na pitanje da li sam za EU, ja kažem da sam već tamo!

Ja vjerujem u Evropu organizovanu na principu unije **regija-država**; više ekonomsku, a manje političku organizaciju! I Evropa, kao i čitav svijet će morati u budućnosti biti organizovana na principima današnjeg Olimpijskog komiteta: igra u okviru čvrstih pravila, uvažavanje protivnika i poštovanje filozofije mira (o tome drugi put)!

To crnogorski eurolaveri i ne naslućuju. U tome im žestoko pomažu i mnoge birokrate iz Brisela. Tržište je vječnije od države! U tome i vidim budućnost EU u ovom vijeku i toj **ISTORIJI BUDUĆNOSTI** Crna Gora se mora prilagođavati mnogo brže i odlučnije! Upitnik tržišta je mnogo zahtjevniji i značajniji od upitnika administracije! Upravo u toj suštinskoj sitnici mi se razlikujemo!